

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Quæ omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad
iurisdictionis explicationem exigenda continet

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopi Ad Reparationem Ecclesiarum an teneantur, & quas personas
cogere poßint? Allegatio LXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98639](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98639)

15 Quando autem redditus Ecclesiæ coadiutori, & ægrotanti beneficiario non sufficiant, alimenta potius danda sunt coadiutori quam beneficiario infirmo, prout tenet *Azgr. dicta quæst. 9.* Sed melius dicendum putō parochio infirmo imprimis esse providendum, deinde in subsidium teneri parochianos ad alimenta coadiutoris, cum *Aloys. Ricci. d. numer. 11.*

S P M M A R I U M.

- 1 Reparationi Ecclesiarum existentibus fructibus quarta pars est assignanda.
- 2 Adificans Ecclesiam dotem sufficientem ei assignare tenetur, alioquin Episcopus permittens edificari sine dote ad notandum de proprio obligatur.
- 3 Dos in Ecclesia adificatione quanta requiritur.
- 4 Reparatio Ecclesiæ ubi quarta pars, portio, aut sumptus deputatus non est, facienda est à Rectore & alijs, qui in ea beneficia habent, & contribuere debent pro rata reddituum.
- 5 Reparatio Ecclesiæ Cathedralis pertinet ad Episcopum, nisi egeat magna reparatione, & fructus sint tenues, quia tunc supplet Capitulum, detractis primis sibi necessarijs.
- 6 Parochiani ad fabricam Ecclesiæ reparandam compelli possunt, si ad hoc non supersint ipsius redditus, deducto necessario beneficiatorum alimento.
- 7 Nobiles, & alij exempti ad Ecclesiam reparandam tenentur, ubi beneficiatorum redditus non supersint.
- 8 Episcopi Parochianos ad Ecclesiam reparandam, in casibus quibus tenentur, cogere possunt.
- 9 Vicarius generalis cum speciali mandato potest parochianos cogere ad Ecclesiam reparandam.
- 10 Forensis alio in loco domicilium habens potest collectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Ecclesia constituitur.
- 11 Parochianus non tenetur contribuere ad fabricam Ecclesiæ noviter constructæ in loco opportuniore, ex quo vetus Ecclesia sufficiebat.
- 12 Parochianus non tenetur ad refectionem Ecclesiæ, si per eam forma antiqua mutaretur.
- 13 Ecclesiam, quæ minatur ruinam, si populus restaurare nolit, ea debet penitus dirui.
- 14 Lapides altarium, vel Ecclesiarum destructarum potest Episcopus vendere, non tamen in sordidos usus convertere.
- 15 Cathedralē Ecclesiam non potest Episcopus sine Apostolica auctoritate in alium locum transferre.
- 16 Patronus si non dedit sufficientem dotem pro Ecclesia sui iuris patronatus, ipse ad hoc tenetur, quamvis sine dote Episcopi auctoritate fuerit edificata.
- 17 Episcopus sine licentia Papæ non potest de superfluis fabricæ unius Ecclesiæ fabricæ alterius assignare.
- 18 Pensionem habens super beneficio ecclesiastico & fructibus eius impositam pro rata ad eius Ecclesiæ reparationem tenetur.
- 19 Ecclesiæ vetustate collapsæ quando reparari nequeunt sunt in totum destruendæ.

EPISCOPI AD REPARATIONEM Ecclesiarum an teneantur, & quas personas cogere possint?

ALLEGATIO LXIV.

- 1 AD reparationem Ecclesiarum existentibus fructibus quarta pars est assignanda *cap. vobis 12. qu. 2. not. in cap. decernimus 10. qu. 1. Euseb. de visitat. lib. 3. cap. 10. num. 16.*
- 2 Adificans enim Ecclesiam dotem sufficientem assignare ipsi tenetur, alioquin Episcopus permittens edificari sine dote, ad dotandum de proprio obligaretur, *cap. cum sent. iuncta glos. de consecratione Ecclesiæ Authent. de eccles. tit. 8. Si quis autem, c. lat. 9. praxis nova Episcop. par. 1. cap. 5. nu. 2.*
- 3 Et debet esse tanta quanta requiritur, vt ex ea viuere commode possit vnus presbyter cum clerico ministro, habita ratione obventionum spiritualium in authent. vt nullus fabricet Oratorij domos, & sancimus, vbi habetur requiri dotem, quæ sufficiat ad luminaria, & ad domus custodum alimenta, & ad sacrum ministerium, refert, alijs adducit *Azgr. instit. moral. parte 2. lib. 9. cap. 3. q. 7.*
- 4 Quando verò Ecclesia ad eius reparationem prædictam quartam partem, aut aliam portionem deputatam ad sumptus non habet, Rector, & alij, qui in ea beneficia habent, conferre, & contribuere debent pro rata reddituum, vt probat *tex. in c. 1. de Ecclesijs adificand. cap. fin. de ijs, quæ sunt à maiori parte Capituli, & resoluunt surdus conf. 62. a. numer. 1. Flamin. de resignat. lib. 3. qu. 15. num. 1. Rip. res. 22. numer. 3. Aloys. Ricci. in aurea praxi, resolut. 476. num. 4. Azgr. instit. moralium par. 2. lib. 9. cap. 3. qu. 10. Valsc. com. 2. consule. 179. numer. 12. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collectan. 153. num. 1. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. quæst. 82. conclus. 3. vbi resoluit teneri Rectorem ad reparationem si beneficij bona sustentadæ vitæ supersint, quamvis ad tuendam conditionem, seu statum non sufficiant, cum beneficiorum fructus non ad crescendos, aut augendos, seu fouendos mundanos titulos, sed ad pauperes alendos, & diuinum cultum instituendum sint concessi, & cõd. 5. tener, quod vbi est consuetudine impetratum, vt plebs, & populus, quem curat, Sacerdos, suis opibus Ecclesiæ prouideat, ea consuetudo retinenda est. *Euseb. d. c. 10. nu. 5.**
- 5 Vbi dicit, quod ipsecat ad Episcopum Ecclesiæ Cathedralis reparatio: & si magna egeat reparatione, & fructus sint tenues, quod vix sufficiant ad parum victum, tenetur supplere Capitulum ipsius Ecclesiæ de fructibus, qui supersunt detractis necessarijs. Si redditus tamen Episcopi, & Canonicorum non sufficiant, poterit Episcopus accedentibus Canonicis redditus beneficiorum vacantium applicare fabricæ Ecclesiæ Cathedralis, *Abb. in cap. 1. de Ecclesijs adificand. Ech. in cap. cum accessissent, de constitution.*
- 6 Si deducto necessario ad alimenta beneficiatorum non supersint redditus Ecclesiæ ad fabricam reparandam, compelluntur parochiani Ecclesiæ, nam ex quo ibidem audiunt diuina, & percipiunt Ecclesiastica Sacramenta tenentur ad refectionem

fectionem Ecclesiæ, prout resoluunt Ripa d. res. vigesima secunda, col. 2. vrs. & ibi reditus, Aloys. Ricc. d. resolu. 476. numer. 7. Aniles ad caput vigesimum tertium. Prætorum verbo den orden. numer. 11. Azor. d. capit. 3. questio. 10. Cabed. Lusit. decif. p. 1. decif. 91. numer. octau. Palasc. de consult. 179. numero decimo sexto, Gregor. Lopez, lib. 11. titul. 10. parte prima vbi addit quod nec posset Parochianus volendo vitare hoc onus cedere vsui Ecclesiæ, quia hoc non pendet à facultate sua cap. omnis, de panit. & remiss.

7 Et cum hoc sit opus publicum & commune, & concernens omnium vtilitatem, & necessitatem teneri contribuere nobiles, & alios exemptos docent Auendan. de exequendis mand. lib. secund. capit. decimo quarto numer. 19. Cened. d. collectam. 153. numer. 3. Cabed. d. decif. 91. nu. 1. cum sequentibus.

8 Episcopis à s. Concil. Trid. sess. 21. de reformat. capit. 7. maxime commendatur, vt collapsas Ecclesias refici, & instaurari procurent ex fructibus, & proventibus quibuscunque ad easdem Ecclesias quomodolibet pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes omnes patronos & alios, qui fructus aliquos ex dictis ecclesijs prouenientes percipiunt, aut in illorum defectum parochianos, omnibus remedijs opportunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione, exemptione, & contradictione remota, hæc Concil. Trid. ex quo constat per Episcop. & ad illius instantiam & coactionem contributionem faciendam, & tenet Palasc. d. consult. 91. numer. ult. quamuis quoad parochianos per iudices seculares deberi fieri teneant Rebuff. res. 135. Mexi. in tract. tassa panis concl. 5. à numer. 68. Cened. d. collect. 153. numer. 1. ad fin. & Moder. quidam in tract. de cognit. per viam violentiæ p. 2. qu. 99. & disponit Ordin. Regia Lusitan. lib. 1. tit. 64. §. 76.

9 Nisi vere intelligamus pro meliori prædictorum executione, non impedito Episcopo, immo ad eius requisitionem eos etiam cogere, prout sibi commodius videbitur, vel poterat procedere ante Concilium; quod postea omnem auctoritatem Episcopo dedisse apparet: quæ potestas Vicario concessa censetur si habeat speciale mandatum Franc. Leo in thesauro fidei eccles. p. 2. c. 16. n. 16.

10 Forensis alio in loco domicilium habens potest collectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Ecclesia construitur. Cabed. d. decif. 91. numer. 9. nouissime Melch. Phæbos Lusitan. decif. 34. tom. 1.

11 Non tenetur tamen vllus contribuere ad fabricam Ecclesiæ nouiter constructæ in loco opportuniori, ex quo vetus Ecclesia sufficiebat.

12 Imo nec ad refectionem illius Ecclesiæ si per eam forma antiqua immutaretur, nisi collecta fuerit imposita pro impensa vtili, & necessaria, cum illa non dicatur talis, sed potius sit voluntaria, quasi nemo teneatur rem communem meliorem facere per l. parietem, ff. de seruitutib. urban. præd. res. soluit Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 84. numer. 21.

13 Si populus noluit Ecclesiam, quæ minatur ruinam, restaurare, ea debet penitus dirui, prout decissam referunt s. armen. de visitat. lib. 1. cap. 10. numer. 16. praxis Episcopalis p. 2. verbo parochia, §. 6. Aloys. Ricc. in dicta praxi aurea resolut. 201. in fine. Et Episcopus potest vendere lapides Altarium, vel Ecclesiarum

destructarum, Nauar. de spolijs cleric. §. 18. numer. 11. versic. 2. praxis Episcopalis. d. verbo visitatio, §. Aloys. Ricc. in decif. Curia Archiepif. Neapol. decif. 255. par. 2. Sed debet animaduertere ne faciat illos conuertere in sordidos vsus, Aloys. Ricc. in praxi aurea resolutio. 201. vbi refert in sacra Congregat. sic decissum fuisse. Ordinarius non debet prophanare capellas, etsi, aliquam causam prophanandi habuerit, earum cæmenta potius sunt tribuenda Ecclesiæ, quæ est caput dictarum capellarum, quam alteri. Episcopus tamen sine Apostolica auctoritate non potest transferre matricem, id est Cathedralē Ecclesiam in alium locum diœcesis, prout decissum refert Menoch. conf. 75. num. 46.

16 Quando Ecclesia, vel Capella est de iure patronatus, si patronus non dedit dotem sufficientem pro victu Sacerdotis, pro luminarijs, fabrica, & alijs necessarijs, ipse tenetur ad ista, quia fundans Ecclesiam tenetur prædicta præstare, capit. nemo, de consecrat. dist. 1. etiam si Ecclesia fundata fuerit auctoritate Episcopi sine assignatione dotis, & necessariorum, quia hoc casu adhuc patronus compelli per Episcopum poterit, & in eius defectum tenebitur Episcopus, gloss. in d. capit. nemo, & sic poterit in Visitatione fieri præceptum patrono, vt infra competentem terminum prouideat de necessarijs, sub pena priuationis iuris patronatus, & capellæ.

17 Sed an Episcopus possit de fructibus vnus Ecclesiæ superfluis, assignare fabricæ alterius Ecclesiæ pauperis? quæstio est ad præsens institutum non contemnenda, in qua affirmatiue per gloss. in capit. constitutus, de relig. domib. & in capit. 1. de rebus eccles. non alienan. respondet Burg. in capit. quæ in Ecclesijs, de constitut. numer. 272. quem refert, & sequitur Marc. Anton. Genues. in man. Pastorum capit. trigesimo sexto numer. octau. Verius tamen duco, quod de superfluis fabricæ vnus Ecclesiæ, aliquid fabricæ alterius Ecclesiæ pauperis carentis fabrica sufficienti ad parietes eius reficiendos, & ad ornamenta emenda sine auctoritate, & licentia Papæ assignare nequit, cum hoc nullo iure ei concessum officio constat: præsertim cum semel donata, data, & relicta à fidelibus in suarum Ecclesiarum vtilitatem, & vnum casum pium ad alium etiam pium, tam iure antiquo in capit. 1. 12. quest. 1. & in Clementin. quia contingit, de relig. domib. quam noua Concil. Tridentini confirmatione sess. 7. capit. ult. de reformat. & sess. vigesima quinta capit. octau. de reformat. applicari non possint sine Papæ auctoritate, qui non facile eam cuiuslibet Episcopo impartiri solet, etiam in casu licito faciendam, cum etiam alienationem rerum Ecclesiæ suæ in casu licito Episcopo non concedit, nisi se prius consulto Pius secundus in Extrauag. 1. de rebus Eccles. non alienandis, quare hanc sequitur sententiam Nauar. conf. 2. in antiquis, alias 15. in nouis, de rebus Eccles. non alien.

18 Quares deinde non abs re quando pensionem habens super beneficio ad Ecclesiæ reparationem teneatur? In quo dubio consultit Nauar. consil. vnic. de Ecclesijs adificandis, quod clericus pensionem habens super beneficio ecclesiastico, & fructibus eius impositam, pro rata ad eius Ecclesiæ reparationem tenetur, nisi pensio ita imposita fuerit, vt ab omni onere libera solueretur.

19 Quando Eccleſiæ vetuſtate collapſa reparari nequeunt, ſunt in totum deſtruenda, & ubi erant, erigatur Crux, *Aloſ. Ric. d. reſolutio. 201.* vel ad alias Eccleſias tranſferantur, per quam tranſlationem non cenſetur facta vnio, idem *Aloſ. Ric. in dicta praxi aurea, reſoluit. 208.*

S Y M M A R I V M.

- 1 Reſertur Concil. ſeſſ. 25. de reform. capit. 11. & reſeruntur Doctores de eius materia agentes.
- 2 Conciliaris Conſtitutio ſeſſ. 25. de reform. cap. 15. in quibus diſſertat à iure communi.
- 3 Clerici filius an prohibeatur obtinere beneficium, vel ſeruire tanquam capellanus amouibilis in Eccleſia, in qua eius pater, tanquam capellanus amouibilis, ſeu vicarius temporalis ſeruauit?
- 4 Ratio ubi eadem viget, ibi debet eſſe eadem iuris diſpoſitio.
- 5 Verba proximalia inducunt cauſam finalem.
- 6 Naturales filij procreati tempore, quo parentes eorum nondum erant effecti clerici, non poſſunt parentum beneficia obtinere.
- 7 Beneficium quando dicatur pater obtinere, ut in eo filius ſuccedere non poſſit oſtenditur.
- 8 Filius Presbyteri illegitimus non poteſt obtinere beneficium, quod olim eius pater abſque legitimo titulo, & minus pacifice aliquando poſſedit.
- 9 Diſpenſatio præſumpta, in qua fundatur regula de trienniali, non tuerit obtinentem beneficium in Eccleſia parentis ſui.
- 10 Filij Presbyterorum beneficia legitime obſenta retinere non prohibentur, in quibus fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem à vita migrarunt.
- 11 Filij non prohibentur obtinere parentis Eccleſiam, quæ acceſſorie alteri eſt vnita.
- 12 Filius illegitimus non prohibetur obtinere canonicatum, qui erat portio tempore, quo pater illum obinebat.
- 13 Filius illegitimus non prohibetur ſuccedere in capellania, quæ abſque Episcopii auctoritate fundari ſolet.
- 14 Beneficium non poteſt obtinere filius illegitimus in Eccleſia, in qua eius pater habuit ſolam ſedem in choro ratione dignitatis.
- 15 Canonicatum non poteſt obtinere filius illegitimus in Eccleſia, ubi pater fuit canonicus.
- 16 Filij legitimi clericorum poſſunt adipiſci beneficia quæcunque in eadem Eccleſia, ubi genitores habuerunt, vel etiam habent.
- 17 Parentes immediate conſequi poſſunt eadem beneficia, quæ eorum legitimi filij habuerunt.
- 18 Nepotes legitimi presbyterorum ex filio illegitimo poſſunt conſequi auorum beneficia.
- 19 Filius illegitimus beneficium patris poteſt obtinere ſi in eo mediate poſt triginta annos ſucceſſerit.
- 20 Miniſtrare, aut Epistolam canere, vel ſacriſta officio fungi in Eccleſiis parentum filij illegitimi nullo modo poſſunt.
- 21 Antiphonam ratione oneris beneficij alteri Eccleſiæ annexi filius illegitimus in eadem Eccleſia, ubi parens habet beneficium, canere non poteſt.
- 22 Proceſſionaliter poſſunt inſimul incedere pater & filius, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam capellanus diuerſarum Eccleſiarum.
- 23 Miſſam filius & pater poſſunt celebrare in ea-

dem Eccleſia dummodo ambo non obtineant beneficium in ea.

24 Filij illegitimi clericorum non prohibentur à Concilio Trid. cum patribus habitare.

25 Penſionem ſuper beneficio reſignato in fauorem tertij non poteſt pater impoſcere ſoluendam filio illegitimo.

26 Penſionem, quam parens obtinuit, vel aliam ſuper parentis beneficio non prohibetur filius illegitimus habere.

27 Penſio poteſt tranſferri in filium illegitimum à parente facultate habente illam tranſferendi.

28 Reſignationibus reciprocis debet Episcopus obſistere.

29 Reſignationes reciproca poſt Concilium in fauorem filiorum ſacienda prohibentur.

30 Diſpenſare non valet Episcopus cum illegitimis, ut habeant eadem beneficia, quæ pater habuit, nec ad habendum ea, quæ in eadem exiſtunt Eccleſia, in qua genitor habuit.

31 Diſpenſatio ut illegitimus valeat in Eccleſia miniſtrare, ubi pater habuit beneficium, debet eſſe in ſpecie derogatoria Bullæ Clem. 7^{mi}. & Concilij Tridentini.

32 Diſpenſatio vna non tollit omnes defectus.

33 Derogationes generales non operantur quando talia ſunt impedimenta, quæ difficiliorem reddere ſolent concedentem ad diſpenſandum.

EPISCOPIVS AN POSSIT diſpenſare, ut filij beneficia ſuorum parentum aliquo modo obtinere poſſint.

ALLEGATIO LXV.

- 1 **V**T paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo conſecratis (quos maxime puritas, ſanctitasque decet) longiſſime arceatur: non liceat filijs clericorum, (qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio) in eccleſijs, ubi eorum parentes beneficium aliquod eccleſiaſticū habent, aut habuerunt quocunque (etiā diſſimile) beneficiū obtinere, nec in dictis eccleſijs quoquo modo miniſtrare, nec penſiones ſuper fructibus beneficiorū, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt, habere, ita Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 15. de cuius materia late ſteph. an. Gratian. diſcept. forenſ. ca. 397. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. Nic. Garc. de benef. p. 7. c. 3. Armend. in addit. ad recopil. legum Nauar. lib. 2. tit. 19. l. 1. de filijs presbyterorum n. 19. cum ſequentibus, Campan. in diuerſorio iuris Canon. rub. 11. cap. 13. à nu. 67. optime ſer. ipſum. dec. 1442.
- 2 In quinque diſſert prædicta Conciliaris conſtitutio à iure communi. Primo, quia non ſolum ratione ſucceſſionis, prout de iure communi, ſed etiam ob incontinentiæ paternæ memoriam inualuit prohibitio d. capit. 15. Secundo quod talis memoria longiſſime arceatur non ſolum immediate, ſed etiam mediate contra Abb. in cap. dilectus notab. 2. de filijs presbyter. Tertio quod non ſolum prohibetur ſucceſſio in eodem beneficio, ſed in alio quocunque etiam in diſſimili, dummodo ſint in eadem Eccleſia, contra ius commune, de quo Abb. in cap. ad abolendam poſt prius. de